

PILSOŅU IESAISTES PLATFORMA:

ENERGOEFEKTIVĀTĒ

Galīgais apspriešanās ziņojums – 2024. gada jūnijs

Analīzi veica un ziņojumu sagatavoja Make.org.

Platformas darbību un moderāciju nodrošināja Open Source Politics.

**MAKE.
ORG**

**Open
Source
Politics**

SATURA RĀDĪTĀJS

Kopsavilkums	3. lpp.
1. Ievads	4. lpp.
2. Metodoloģija.....	5. lpp.
3. Pārskats	6. lpp.
4. Padziļināta analīze.....	8. lpp.
Informētība.....	8. lpp.
Ēku energorenovācija.....	11. lpp.
Satiksme un nemotorizēta mobilitāte.....	13. lpp.
Atjaunīgā enerģija.....	15. lpp.
Atbalsts un subsīdijas.....	17. lpp.
Zaļās enerģijas ražošana un uzkrāšana.....	19. lpp.
Solidaritāte.....	19. lpp.
Apkure.....	20. lpp.
Apgaismojums.....	21. lpp.
Zaļās zonas, kurās ar cieņu izturas pret apkārtējo vidi.....	22. lpp.
5. Secinājumi.....	24. lpp.

KOPSAVILKUMS

Lai veicinātu iedzīvotāju līdzdalību Eiropas jautājumu risināšanā, Eiropas Komisija Pilsoņu iesaistes platformā izveidoja tematu, kurā galvenā uzmanība pievērsta energoefektivitātei. Šajā platformā, kas pieejama visās oficiālajās ES valodās, no 2024. gada 15. februāra līdz 2024. gada 31. maijam notika tiešsaistes diskusijas, vienlaikus sasaucot arī papildu pilsoņu paneļdiskusiju.

Šajā ziņojumā ir izklāstīti tiešsaistes diskusijas galvenie secinājumi, kas sagrupēti pa 10 dimensijām un 25 tematiem. Attiecīgie rezultāti ietver izpratni par to, cik svarīgi ir palielināt informētību, vienkāršot ēku energorenovācijas procedūras, veicināt ilgtspējīgu transportu un palielināt atbalstu atjaunīgajiem energoresursiem. Iedzīvotāji uzsvēra tādus energoefektivitātes uzlabošanas veidus kā kolektīva rīcība, izglītojošas iniciatīvas un vienkāršoti birokrātiskie procesi.

I. IEVADS

Lai nodrošinātu lielāku iedzīvotāju līdzdalību Eiropas līmenī, Eiropas Komisija nodrošināja jaunus ES pilsoņu iesaistes veidus. **Energoefektivitātes jautājumu apspriešanai** tika izmantota Pilsoņu iesaistes platforma, kurā notika attiecīga tiešsaistes diskusija. Diskusija bija pieejama visās oficiālajās ES valodās no 2024. gada 15. februāra līdz 2024. gada 31. maijam. Līdztekus digitālajām diskusijām notika **pilsoņu paneļdiskusija**, kurā arī apsprieda energoefektivitātes jautājumus. Tiešsaistes diskusijas rezultāti tika prezentēti paneļdiskusijas otrajā un (pēdējā) trešajā sesijā, lai savstarpēji savienotu tiešsaistes un bezsaistes līdzdalības metodes.

Kā izklāstīts tālāk tekstā, apspriešanās platformā, kurā norisinājās iedzīvotāju diskusijas par energoefektivitātes jautājumu, tika apkopoti **273 iedzīvotāju atbildes**, ko papildināja **140 komentāri** un **230 balsis**. Pateicoties šai digitālajai līdzdalības telpai, **gandrīz 300 iedzīvotāju** varēja sniegt ieguldījumu vispārējā procesā un tādējādi tiešā veidā bagātināt Eiropas lēmumu pieņemšanas procesu.

Šajā ziņojumā ir iekļauta visu atbilžu galīgā analīze, kas apkopota un analizēta pa **dimensijām** atbilstoši viedokļos visbiežāk minētajiem **pilsoņu ierosinātajiem tematiem**.

Kopumā šajā apspriešanās atklājās, ka debatēts galvenokārt tiek par **piecām galvenajām dimensijām**, attiecībā uz kurām tika saņemts ļoti līdzīgs viedokļu skaits: 1) informētības uzlabošana (iedzīvotāju un iestāžu vidū), 2) ēku energorenovācija, 3) ilgtspējīgi un jauni mobilitātes veidi, 4) atjaunīgā enerģija un 5) atbalsts un subsīdijas kā atbildīgāka patēriņa sviras efekts.

Šajā ziņojumā vispirms tiks izklāstīta analīzes metodoloģija un pēc tam tiks sniegts pārskats par norisēm platformā. Šajā pārskatā ir norādīts dalībnieku skaits un sniegts vispārējā satura izklāsts. Pēc tam ziņojumā ir sniegta detalizēta analīze par katru dimensiju, apspriežot katru pilsoņu ierosināto tematu, ieskaitot ilustratīvus citātus no pilsoņu iesaistes platformas. Visbeidzot, pēdējā nodaļā būs sniegts satura kopsavilkums un īss apskats.

2. METODOLOĢIJA

Lai apzinātu Pilsoņu iesaistes platformas diskusijas saturu attiecībā uz energoefektivitāti, tika izmantota trīspakāpju metodoloģija. Tā nodrošina precīzu izpēti par pilsoņu viedokļiem attiecībā uz dažādiem tematiem. Turklāt tā ļauj saprātīgi veidot ideju kopas un grupas, lai noteiktu galvenos diskusiju virzienus. Tādējādi tiek panākts pareizais līdzsvars starp līdzīgo atbilžu grupēšanu un augstu detalizācijas pakāpi.

1. DARBĪBA. Atbilžu un komentāru KVANTITATĪVĀ ANALĪZE: tika noteiktas debašu galvenās dimensijas. Lai to izdarītu, analīzes grupa izmantoja tematisku pieeju: katras atbildes marķēšana ar attiecīgajiem tematiem. Tas ļāva sarindot iedzīvotāju ierosinātās idejas prioritārā secībā.

2. DARBĪBA. ATBILŽU ANALĪZE pa dimensijām: manuāli veikta kvalitatīvā analīze. Tā ietvēra grupēšanu pa tematiem, kuras rezultātā tika izstrādātas “pilsoņu ierosinātie temati”, ko noteica pēc to sastopamības biežuma attiecīgās dimensijas apspriešanas laikā.

3. DARBĪBA. KOMENTĀRI UN BALSIS tiek ņemti vērā: tika veikta analīze par katru atbildi un komentāru (kad tie tika uzskatīti par atbilstošiem), izceļot dažus viedokļus, kas ir relevanti attiecīgajam tematam.

GLOSĀRIJS

- **Atbilde** ir viens elements, ar ko dalībnieks dalās platformā.
- **Komentāri** ir dalībnieku rakstiska reakcija uz sākotnējo ieguldījumu. Komentāri ir atklātas debates, kas izriet no sākotnējā temata, un ļauj dalībniekiem savstarpēji sazināties.
- **Balsis** ir to dalībnieku balsis, kuri vēlas atbalstīt konkrētu ieguldījumu. Daži viedokļi netika atbalstīti.
- **Dimensijas** ir galvenās tēmas, kurās apkopoti daudzos ieguldījumos paustie viedokļi.
- **Pilsoņu ierosinātie temati** ir dimensijas apakškategorijas, ko veido viena vai vairākas atbildes.

3. PĀRSKATS

SKAITĻI

Dalība visā pasaulē no 2024. gada 15. februāra līdz 2024. gada 31. maijam

- **17 612** lapas skatījumi
- **264** dalībnieki
- **273** atbildes
- **140** komentāri
- **230** balsis

Kopš starpposma ziņojuma publicēšanas (no 2024. gada 9. aprīļa) platformā tika reģistrēts ievērojami augstāks līdzdalības līmenis – **184 jaunas atbildes un 22 jauni komentāri**. Analīzi papildināja arī jaunas atziņas: tika atklāta jauna dimensija – *Atjaunīgie energoresursi* –, kas tika analizēta, izmantojot trīs saistītus pilsoņu ierosinātos tematus, savukārt dimensijas *Informētība* un *Satiksme un mobilitāte* tika papildinātas ar vienu jaunu pilsoņu ierosināto tematu. **Kopumā tika pievienota viena jauna dimensija un pieci jauni pilsoņu ierosinātie temati.**

ĪSUMĀ PAR VISĀM DIMENSIJĀM UN PILSOŅU IEROSINĀTAJIEM TEMATIEM

Tālāk tekstā sniegtajā tabulā vienuviet ir redzamas visas noteiktās dimensijas un pilsoņu ierosinātie temati. Nākamajā nodaļā (4. *Padziļināta analīze*) visi temati tiek pētīti sīkāk.

Tabulā ir arī parādīts to viedokļu kopums (Σ), kas attiecas uz katru attiecīgo dimensiju. Kopējais atbilžu skaits katrā dimensijā (382) pārsniedz kopējo atbilžu skaitu (273), jo atsevišķu atbilžu saturs vienlaikus var attiekties uz vairākām dimensijām.

DIMENSIJAS	Σ	PILSOŅU IEROSINĀTIE TEMATI
1. INFORMĒTĪBA	69	1.1. Uzlabot informētību, lai veicinātu labāku patēriņu
		1.2. Organizēt sanāksmes un informācijas apmaiņu visos līmeņos
		1.3. Izglītēt pilsoņus jau no mazotnes
		1.4. Mudināt pilsoņus mainīt uzvedību
		1.5. Informēt pilsoņus par pieejamajām iespējām
		1.6. Iesaistīt pilsoņus
2. ĒKU ENERGORENOVĀCIJA	68	2.1. Rīkoties kolektīvi
		2.2. Vienkāršot procedūras
		2.3. Cīnīties pret energoneefektīvām ēkām
3. SATIKSME UN MOBILITĀTE	61	3.1. Veicināt ilgtspējīga transporta izmantošanu
		3.2. Atbalstīt elektrotransportu
		3.3. Aizstāt transportlīdzekļus, kas rada lielu piesārņojumu
4. ATJAUNĪGĀ ENERĢIJA	58	4.1. Izmantot zaļāku enerģiju
		4.2. Piešķirt finansējumu atjaunīgo energoresursu izmantošanas veicināšanai
		4.3. Atkārtoti izmantot atkritumus
5. ATBALSTS UN SUBSĪDIJAS	53	5.1. Īstenot subsīdijas un ieviest stingrus standartus
		5.2. Ieviest nodokļus, lai veicinātu atbildīgāku patēriņu
		5.3. Ieguldīt, lai veicinātu atšķirīgu enerģijas patēriņu
6. RAŽOŠANA UN UZKRĀŠANA	28	6.1. Uzlabot zaļās enerģijas izmantošanu un uzkrāšanu
7. SOLIDARITĀTE	19	7.1. Izrādīt solidaritāti, reaģējot uz krīzi
8. APKURE	11	8.1. Efektīvāk izmantot apkures sistēmas
		8.2. Ieviest centralizētas apkures risinājumus
9. APGAISMOJUMS	10	9.1. Mainīt apgaismojuma izmantošanas paradumus
10. ZAĻĀS ZONAS	5	10.1. Ar cieņu izturēties pret ainavām
		10.2. Zaļās pilsētas

4. PADZIĻINĀTA ANALĪZE

Tālāk tekstā detalizēti ir aplūkotas dažādās dimensijas. Šajā nolūkā īpaši tiek analizēts katrs pilsoņu ierosinātais temats, apvienojot dažādos viedokļu aspektus.

1. DIMENSIJA. INFORMĒTĪBA

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 1.1. Uzlabot informētību, lai veicinātu labāku patēriņu

Temata ANALĪZE

Mērķis ir sniegt informāciju, kas iedzīvotājiem palīdzēs labāk apzināties savu patēriņu, vienlaikus nosodot sliktos patēriņa veidus. Idejas ietver arī iedzīvotāju mudināšanu ikdienā pārņemt jaunus ieradumus, brīdinot viņus par patēriņu (piemēram, uz kontaktligzdām izvietojot moduļus, kas norāda, cik daudz enerģijas viņi patērē). Ir arī ierosināts nosodīt sliktos patēriņa veidus, lai izvairītos no to normalizēšanas (piemēram, veikala durvju atvēršana ziemā, kad ir apkures sezona, vai veikala reklāmu ieslēgšana nakts laikā, iepirkšanās no ātrās modes zīmoliem).

ATBILŽU piemēri

Sonja, 6 balsis

“Integrēt enerģijas patēriņa skaitītājus kontaktligzdās/gaismas slēdžos tā, lai elektroenerģijas patēriņš tiktu nosūtīts uz lietotni, kas ideālā gadījumā uzreiz nosaka patēriņa izmaksas, līdzīgi kā elektriskajos automobiļos.”

Adela, 0 balsu

“Es vēlos, lai galvenā uzmanība tiktu pievērsta apģērbu ilgtspējai. Tas ir saistīts arī ar klimatu un vispārējo ātrās modes preču ražošanu visā pasaulē.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 1.2. Organizēt sanāksmes un informācijas apmaiņu visos līmeņos

Temata ANALĪZE

Platformā iesniegtās idejas ietver sanāksmju, sarunu un diskusiju organizēšanu Eiropas, valstu un vietējā līmenī, lai apspriestu ar energoefektivitāti saistītus jautājumus. Tādējādi cilvēki tiktu informēti par ekoloģiskiem jautājumiem, liela enerģijas patēriņa radītajiem riskiem un iespējamajiem risinājumiem. To varētu izdarīt, izmantojot sociālo mediju sniegtās iespējas.

ATBILŽU piemēri

Mikas, 1 balss

“Šī jautājuma risināšanā izšķiroša nozīme ir ES mēroga diskusijai, ņemot vērā to, ka Eiropā pašlaik notiek karš.”

Isabelle, 1 balss

“Sāksim šo sesijas dienu, veltot laiku energoefektivitātei. Daudz informācijas, savstarpējas apmaiņas, kopīgošanas starp Eiropas valstīm, ekspertiem un mums – Eiropas iedzīvotājiem. Kāda laime, ka mums ir dota šī iespēja visiem kopā strādāt pie sirdsapziņas un morāles.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 1.3. Izglītot pilsoņus jau no mazotnes

Temata ANALĪZE

Iedzīvotāji ierosina veikt pasākumus skolās, lai palielinātu jaunās paaudzes informētību, piemēram, izmantojot praktiskus darbseminārus. Savukārt jaunieši šo informāciju par energoefektivitāti nodos tālāk (piemēram, izmantojot sociālās aktivitātes, skolu programmas, vecāku informēšanu).

ATBILŽU piemēri

Gerald, 4 balsis

“Koncentrējoties uz jaunās paaudzes izglītošanu par energoefektivitāti, mēs vidojam pamatu ilgtspējīgākai nākotnei. Ieguldīšana jaunās paaudzes izglītošanā (izmantojot sociālās aktivitātes, skolu programmas, vecāku informēšanu u. c.) par energoefektivitāti nav tikai izvēles iespēja; tā ir nepieciešamība, lai varētu veidot ilgtspējīgu nākotni.”

Joanna, 0 balsu

“Skolās būtu jāpievērš lielāka uzmanība šiem jautājumiem, īstenojot praktiskus projektus, kuriem ir reāla ietekme, iesaistot visu kopienu.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 1.4. Mudināt pilsoņus mainīt uzvedību

Tēmas ANALĪZE

Daži iedzīvotāji dalījās ar viedokli, ka patērēt mazāk nav ne reāli, ne pietiekami, tāpēc ir jāiemācās, kā patērēt citādi. Kopīgais mērķis ir izskaidrot un pārliecināt sabiedrību, ka daži dziļi iesakņojušies paradumi nebūt nav nepieciešami vai būtiski. No paradumiem var atteikties (piemēram, samazināt visus reklāmai izmantotos ekrānus, samazināt tādu masu pasākumu skaitu, kuros piedalās daudz cilvēku un vajag daudz aprīkojuma; aizstāt nevajadzīgus darījumu braucienus ar videokonferencēm; samazināt preču pārvadājumu apjomu, vairāk patērējot vietējos un sezonālos produktus; veicināt attālināto darbu).

ATBILŽU piemēri

Laurent, 4 balsis

“Lai patērētu mazāk enerģijas, nepietiek ar efektivitātes paaugstināšanu, jo tas mudina patērēt vēl vairāk, tāpēc mums ir vajadzīga mazāk energoietilpīga sociālekonomiskā organizācija, kas ļautu samazināt ceļošanu, no kuras iespējams izvairīties.”

Emmanuel, 2 balsis

“Samazināt enerģijas patēriņu absolūti liekā nozarē ir vienkārši: noņemiet visus reklāmai izmantotos ekrānus.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 1.5. Informēt pilsoņus par pieejamajām iespējām

Tēmas ANALĪZE

Iedzīvotāji dalījās ar ideju savstarpēji izglītot vienu otru un rast risinājumus un atbalstu, lai varētu izdarīt videi draudzīgāku izvēli (piemēram, reciklēšana, māju siltināšana, lai patērētu mazāk enerģijas).

ATBILŽU piemēri

Mirko, 7 balsis

“Jāpieliek lielākas pūles, lai padarītu energoefektivitātes pasākumus pievilcīgākus, vēlamākus un ērtākus (..). Vajadzīgas informatīvas kampaņas televīzijā, sociālajos medijos un pasākumos.”

Maripaze, 1 balss

“Nododot priekšmetus otrreizējai izmantošanai, samazinās nepieciešamība ražot jaunus produktus. Līdz ar to tiek samazināts ražošanā izmantoto dabas resursu apjoms, tās ekoloģiskā pēda un tajā patērētās enerģijas apjoms.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 1.6. Iesaistīt pilsoņus

Tēmas ANALĪZE

Iedzīvotāji dalījās ar ideju vairāk izglītēt cilvēkus un sniegt viņiem iespējamus risinājumus un atbalstu, lai varētu izdarīt videi draudzīgāku izvēli (piemēram, reciklēšana, māju siltināšana, lai patērētu mazāk enerģijas).

ATBILŽU piemēri

Жаклин, 0 balsu

“Mērķis ir būt labāk informētam par enerģētikas politiku un to, kā mums būtu jārikojas enerģētiskās krīzes gadījumā, kā tas ir pašlaik. Ir lietderīgi iesaistīt tos, kurus tieši skārusi enerģētiskā krīze.”

Атанас, 1 balss

“Kā ES būtu jāstimulē vietējās pašvaldībās, lai tās iesaistītu jauniešus pašvaldību dzīvē.”

2. DIMENSIJA. ĒKU ENERGORENOVĀCIJA

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 2.1. Rīkoties kolektīvi

Tēmas ANALĪZE

Iedzīvotāji dalījās ar viedokli, ka valdībām, uzņēmumiem un privātpersonām ir jāsadarbojas, lai efektīvi īstenotu ēku energorenovācijas pasākumus. Valsts iestādēm ir jāsniedz cilvēkiem vajadzīgā informācija, lai viņi varētu patērēt labāk

un ilgtspējīgāk. Iedzīvotāji dalījās arī ar viedokli, ka katram iedzīvotājam ir jārikojas ilgtspējīgi un jāmudina līdzcilvēkus mainīt ieradumus (piemēram, renovējot savas mājas un runājot ar kaimiņiem, lai mudinātu viņus rīkoties tāpat).

ATBILŽU piemēri

Matej, 5 balsis

“Valdībām, uzņēmumiem un privātpersonām ir jāsadarbojas, lai īstenotu pasākumus.”

Anthony, 7 balsis

“Energoefektivitāte daļēji ir kopienas un kolektīvas rīcības jautājums, tāpēc centieniem veicināt efektivitāti un modernizāciju būtu jāstimulē kopienas, lai cilvēki varētu sadarboties un pārliedzināt citus savā apkaimē dzīvojošos.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 2.2. Vienkāršot procedūras

Tēmas ANALĪZE

Valsts iestādēm ēku energorenovācijas process ir jāpadara mazāk birokrātisks un vieglāk pieejams (piemēram, fotoelementu paneļu uzstādīšanai). Tām arī jāinformē iedzīvotāji par pieejamajām iespējām, lai viņi varētu uzsākt vajadzīgās procedūras. Jo īpaši tām būtu jāuzsver “baltā apliecība” – stimulu shēma, lai mudinātu cilvēkus rīkoties un samazināt enerģijas patēriņu.

ATBILŽU piemēri

Danielle, 3 balsis

“Vienkāršot un paātrināt apstiprināšanas un atļauju piešķiršanas procesu fotoelementu sistēmu uzstādīšanai. To var panākt, vienkāršojot normatīvās prasības un samazinot birokrātiju, kas saistīta ar būvatļauju pieteikumiem.”

Agnieszka, 1 balss

“ES iestāžu līmenī būtu jāievieš likumdošanas risinājums, kas ļautu ātri un vienkāršoti uzsākt energoefektivitātes atbalsta programmas dažādām uz ienākumiem balstītām mājokļu kategorijām, lai vietējās pašvaldības neatkarīgi no to prioritātēm rosinātu šādas darbības ikvienā apkaimē.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 2.3. Cīnīties pret energoneefektīvām ēkām

Tēmas ANALĪZE

Iedzīvotāji dalījās ar viedokli, ka ir jānodrošina energoneefektīvo ēku skaita pieaugums. Turklāt enerģija būtu jāuzkrāj efektīvāk. Ir jāveic nepieciešamie pasākumi, piemēram, jāatjauno esošās ēkas (privātie mājokļi, sabiedriskās vietas), lai tās padarītu mazāk energoietilpīgas (piemēram, ar siltināšanas palīdzību), jānosiltina jaunas ēkas tā, lai tām būtu nepieciešams mazāk enerģijas, un jāizmanto vairāk virsmu enerģijas ražošanai (piemēram, saules enerģijas paneļu uzstādīšana uz tukšiem autostāvvietu jumtiem).

ATBILŽU piemēri

Etienne, 3 balsis

“Pilsētu teritoriju – daudzu autostāvvietu, sabiedrisko ēku jumtu u. c. – lietderīga izmantošana. Šīs teritorijas varētu izmantot, lai nodrošinātu enerģiju nulles enerģijas ēkām (Parīzes “Disneyland” kā piemērs).”

Alberto, 1 balss

“Mēs redzam, ka balto apliecību sistēmai, kas nesen tika ieviesta mūsu valstī (bet jau izveidota citās valstīs, piemēram, Francijā un Itālijā), būs būtiska nozīme energoefektivitātes veicināšanā. Efektivitāte un ilgtspējīga attīstība visās nozarēs (rūpniecība, pakalpojumi, mājokļi un transports).”

3. DIMENSIJA. SATIKSME UN NEMOTORIZĒTA MOBILITĀTE

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 3.1. Veicināt ilgtspējīga transporta izmantošanu

Temata ANALĪZE

Iedzīvotāji norādīja uz nepieciešamību mudināt cilvēkus izmantot videi draudzīgākus transporta veidus, piedāvājot efektīvas alternatīvas: pazeminot sabiedriskā transporta cenu (piemēram, samazinot ikgadējo sabiedriskā transporta sezonas biļeti lielākajās pilsētās vai padarot braucienu ar vilcienu lētāku nekā lidojumu ar lidmašīnu), kā arī mudinot cilvēkus izmantot vairāk nepiesārņojošu transporta veidu, piemēram, velosipēdus (izveidojot vēl vairāk velosliedziņus, jo īpaši lielākajās pilsētās).

ATBILŽU piemēri

João, 3 balsis

“Izvēlieties ilgtspējīgākus transporta veidus, izmantojiet sabiedrisko transportu (nepieciešamas zemākas un rentablākas cenas iedzīvotājiem) vai elektriskos automobiļus (efektīvas atpakaļpieņemšanas kampaņas).”

Marilina, 2 balsis

“Sabiedriskajam transportam būtu jākļūst nozīmīgākam, jo tas palīdz cīnīties pret enerģētisko krīzi, samazina satiksmi un citas būtiskas problēmas, ar kurām nākas saskarties visā pasaulē.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 3.2. Atbalstīt elektrotransportu

Tēmas ANALĪZE

Dalībnieki dalījās ar viedokli, ka ir jāattīsta elektrotransporta nozare: gan veicinot elektriskā sabiedriskā transporta plašāku izmantošanu pilsētās, lai samazinātu emisijas (piemēram, veicinot trolejbusu ieviešanu pilsētās), gan mudinot cilvēkus iegādāties elektriskos automobiļus, investējot uzņēmumos, kas ražo elektriskos automobiļus, nodrošinot subsīdijas un nodrošinot uzlādes staciju plašu pieejamību.

ATBILŽU piemēri

Jose, 1 balss

“Uzskatu, ka pilsētas sabiedriskajam transportam vajadzētu būt pilnībā elektriskam, jo tas neapkalpo tālsatiksmes braucienus, tāpēc nav jāraizējas par to, kā atrast vietu, kur uzlādēt transportlīdzekli.”

Franziska, 0 balsu

“Lai veicinātu elektrisko automobiļu plašāku izmantošanu gan lielpilsētās, gan mazākās pilsētās, ir jāpaplašina un jāuzlabo to uzlādes infrastruktūra.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 3.3. Aizstāt transportlīdzekļus, kas rada lielu piesārņojumu

Tēmas ANALĪZE

Lai mudinātu cilvēkus izmantot videi draudzīgākus transportlīdzekļus, iedzīvotāji dalījās ar viedokli, ka ir labāk jāstimulē sabiedrība. To varētu panākt, apliekot ar

nodokli un aizstājot transportlīdzekļus, kas rada lielu piesārņojumu (piemēram, vecus, piesārņojošus vilcienus aizstājot ar elektrovilcieniem), kā arī ieviešot īpašus ierobežojumus, lai atturētu cilvēkus no konkrētu transportlīdzekļu izmantošanas (piemēram, ieviešot ierobežojumus SUV klases transportlīdzekļiem pilsētu teritorijās).

ATBILŽU piemēri

Juliette, 1 balss

“Tiek pieliktas lielas pūles, lai samazinātu automobiļu izmantošanu un popularizētu elektriskos transportlīdzekļus. Padarot sabiedrisko transportu par dzīvotspējīgāku un lētāku alternatīvu, tiks panākts lielāks enerģētiskās pēdas samazinājums pilsētu un valstu mērogā.”

Victor, 26 balsis

“Transportlīdzekļa masa un izmērs tieši ietekmē tā degvielas patēriņu, veicinot fosilās degvielas izsīkšanu un vides piesārņojumu. SUV klases transportlīdzekļiem, kas ir izmērā lielāki, ir ne tikai augstāki degvielas patēriņa rādītāji, kas vairāk ietekmē klimata pārmaiņas, bet tie arī palielina satiksmes sastrēgumus un ar stāvvietu atrašanos saistītās problēmas blīvi apdzīvotās pilsētu teritorijās. Ar šo tiek ierosināts apsvērt iespēju ieviest lielākus nodokļus SUV klases transportlīdzekļiem vai arī izpētīt iespējas noteikt to izmantošanas ierobežojumus pilsētu teritorijās.”

4. DIMENSIJA. ATJAUNĪGĀ ENERĢIJA

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 4.1. Izmantot zaļāku enerģiju

Temata ANALĪZE

Iedzīvotājiem šķiet būtiski veicināt dažādus videi nekaitīgākus enerģijas veidus. Tas attiecas gan uz sabiedriskām vietām, gan uz privātiem mājokļiem: saules enerģija (pēc iespējas drīzāk uzstādot saules enerģijas paneļus, piemēram, uz māju jumtiem), hidrauliskā enerģija (izbūvējot spēkstacijas, lai ražotu oglekļneitrālu hidroelektroenerģiju), vēja enerģija (izbūvējot un uzstādot vēja turbīnas) un, visbeidzot, būvējot vairāk atomelektrostaciju. Visbeidzot, tika pausts viedoklis, ka mums būtu jāizveido enerģijas pārdales sistēma, lai nodrošinātu, ka

nerodas zudumi un ka tie, kuriem nav piekļuves šiem enerģijas avotiem, joprojām var izmantot tīru enerģiju.

ATBILŽU piemēri

Hans-Werner, 0 balsu

“Enerģija ir dāvana, un to labākajā gadījumā var pārveidot. 2. Saules enerģija un kodolenerģija ir primārā enerģija. Daba un cilvēks to padara par sekundāro enerģiju. Kodolspēkstacijas nedrīkst izslēgt, ir jānodrošina droša enerģija.”

Ben, 0 balsu

“Mums jāatsakās no neatjaunīgās enerģijas un jāpāriet uz tīru un zaļu enerģiju, piemēram, vēja ģeneratoriem un saules enerģijas paneļiem. Kodolenerģija un oglekļa enerģija nav pietiekami tīra, lai to uzskatītu par labu ilgtermiņa ieguldījumu.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 4.2. Piešķirt finansējumu atjaunīgo energoresursu izmantošanas veicināšanai

Temata ANALĪZE

Iedzīvotājiem ir svarīgi, lai būtu pieejams īpašs finansējums, lai attīstītu atjaunīgos energoresursus, jo īpaši lauku apvidos. Tika pausts viedoklis, ka zaļā enerģija ir nākotne. Tiek uzskatīts, ka tai vajadzētu būt pieejamai visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu līdzekļiem.

ATBILŽU piemēri

Andre, 0 balsu

“Laukos mazākos ciematos un pilsētās kapitāla un attīstības trūkuma dēļ mēs varam izmantot maz atjaunīgās enerģijas.”

Roberts, 1 balss

“Nav finansējuma ilgtspējīgai elektroenerģijas ieguvei. Trūkst sistēmas, kurā varētu tiešā veidā saņemt finansējumu no ES, nevis no vietējām pašvaldībām, kas nosaka absurdas prasības.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 4.3. Atkārtoti izmantot atkritumus

Temata ANALĪZE

Dalībnieki uzsver, ka ir svarīgi izveidot visaptverošu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu, lai samazinātu atkritumu poligonu skaitu. Pēc tam enerģiju varētu reģenerēt no atkritumiem, piemēram, ražojot biogāzi no pārtikas atkritumiem.

ATBILŽU piemēri

Laura, 1 balss

“Mums jākoncentrē uzmanība uz enerģijas avotu, dodot priekšroku atjaunīgajai enerģijai un cenšoties līdz minimumam samazināt atkritumu daudzumu.”

Zeynep, 0 balsu

“Lai samazinātu atkritumu poligonu skaitu ES, es ierosinu ieviest visaptverošu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu, kas vērsta uz reciklēšanu un kompostēšanu. Šī sistēma ietvertu stimulus uzņēmumiem un mājsaimniecībām samazināt atkritumu rašanos, kā arī stingrus noteikumus par atkritumu apglabāšanu poligonos. Turklāt investīcijas inovatīvās tehnoloģijās atkritumu pārvēršanai enerģijā varētu palīdzēt vēl vairāk samazināt atkritumu daudzumu, kas nonāk poligonos.”

5. DIMENSIJA. ATBALSTS UN SUBSĪDIJAS

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 5.1. Īstenot subsīdijas un ieviest stingrus standartus

Temata ANALĪZE

Iedzīvotāji norāda, ka valsts iestādēm ir jāievieš normas un pienākumi, lai mudinātu cilvēkus būvēt atbildīgāk (piemēram, normas, kas veicina vecu ēku renovāciju vai reglamentē jaunu ēku būvniecību).

ATBILŽU piemēri

Matej, 4 balsis

“Subsīdijas vecāka ģimenes mājokļa siltināšanai un iegādei, atjaunīgo energoresursu enerģijas avotiem visaptverošai māju renovācijai, efektīvākai enerģijas izmantošanai.”

Monica, 4 balsis

“Valdības līdz 2030. gadam var arī īstenot stingrus pilsēt būvniecības un būvniecības noteikumus, kas nodrošina, ka jaunu ēku būvniecība vai veco ēku renovācija atbilst noteiktiem energoefektivitātes standartiem. Tie var ietvert tādus aspektus kā atbilstoša siltumizolācija, energoefektīvi logi, apgaismojuma un apkures sistēmas. Turklāt var noteikt viedo sistēmu obligātu ieviešanu jaunās ēkās, un zaļās ēkas var gūt labumu no samazinātām maksām.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 5.2. Veicināt atbildīgāku patēriņu

Temata ANALĪZE

Iedzīvotāji aicina ieviest bonus-malus sistēmu, lai veicinātu efektīvāku patēriņu un novērstu pārmērīgu enerģijas patēriņu. Jo īpaši to varētu panākt, dažiem ražojumiem uzliekot lielāku nodokli nekā citiem (piemēram, importētām precēm vai vecu, piesārņojošu automobiļu lietošanai).

ATBILŽU piemēri

Aranča, 1 balss

“Tā kā mēs visi esam apņēmušies panākt ilgtspēju un samazināt mūsu oglekļa pēdu, es jautāju sev – kā iedzīvotāji varēs nomainīt savus piesārņojošos transportlīdzekļus, ja nomaina ir saistīta ar ļoti lielām izmaksām un atbalsts ir ierobežots?”

Fabio, 2 balsis

“Augļu un dārzeņu ražotājam, kas izmanto tādu pašu enerģijas apjomu kā alkoholisko dzērienu vai cigarešu ražotājs, vajadzētu maksāt mazāk, jo viņa produkts ir noderīgāks sabiedrībai, bet tādi produkti kā cigaretes un alkohols ir kaitīgi.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 5.3. Ieguldīt, lai veicinātu atšķirīgu enerģijas patēriņu

Temata ANALĪZE

Iedzīvotāji uzsver, ka valsts iestādēm būtu jāmudina cilvēki patērēt citādi, ieguldot ekoloģiskās iniciatīvās (piemēram, uzstādot superlādētājus jaunās daudzdzīvokļu un individuālās ēkās, lai mudinātu cilvēkus iegādāties elektriskos automobiļus).

ATBILŽU piemēri

Claude, 5 balsis

“Šobrīd būtu svarīgi jaunās individuālās vai kolektīvās nekustamā īpašuma būvēs uzstādīt uzlādes stacijas. Valsts iestādes varētu daļēji segt vai subsidēt termināļu izmaksas.”

Jose, 1 balss

“Šobrīd elektroautomobiļu iegāde ir slazds. Lielākajai daļai no mums nav vietas, kur veikt uzlādi. Automobiļi Spānijā tiek novietoti stāvēšanai uz koplietošanas ceļiem, un tas liedz brīvi pārvietoties naktī. Šādu transportlīdzekļu maksimālā nobraucamā attāluma jomā ir vēl daudz darāmā. Uzlāde ir lēna un dārga gan uzlādes laika, gan ceļā pavadītā laika ziņā.”

6. DIMENSIJA. ZAĻĀS ENERĢIJAS RAŽOŠANA UN UZKRĀŠANA

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 6.1. Uzlabot zaļās enerģijas izmantošanu un uzkrāšanu

Temata ANALĪZE

Iedzīvotāji dalījās ar ideju, kā panākt lielāku energoefektivitāti, mācoties, kā iegūt enerģiju no jauniem avotiem, piemēram, kustībām (piemēram, atgūstot sporta zālēs saražoto enerģiju) vai elektriskiem automobiļiem (uzstādot moduli uz to jumta, lai pārveidotu saules enerģiju). Tika arī norādīts, ka mums ir jāiemācās labāk uzkrāt enerģiju dematerializētā veidā (piemēram, akumulatoros), nevis veidot dārgas, enerģiju patērējošas infrastruktūras.

ATBILŽU piemēri

Léo, 2 balsis

“Saules enerģijas moduļus varētu integrēt saulainos reģionos lietotajos transportlīdzekļos, lai samazinātu atkarību no fosilās degvielas.”

Roelof, 4 balsis

“Decentralizēta uzkrāšana, piemēram, ūdeņradis, amonjaks, kinētiskā enerģija vai akumulatori, piedāvā risinājumu gan tehniskā, gan stratēģiskā ziņā (traucējumu novēršana).”

7. DIMENSIJA. SOLIDARITĀTE

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 7.1. Izrādīt solidaritāti, reaģējot uz krīzi

Temata ANALĪZE

Ir nepieciešama kolektīva reakcija uz ekoloģisko krīzi, lai ekoloģiskās iniciatīvas nebūtu paredzētas tikai daļai iedzīvotāju, bet būtu pieejamas ikvienam. Iedzīvotāji dalījās ar viedokli, ka Eiropas Savienībai un valsts iestādēm ir jāatbalsta nabadzīgākie un gados jaunākie iedzīvotāji, lai viņiem būtu pieejamas dārgākas ekoloģiskās iniciatīvas (piemēram, subsīdijas saules enerģijas paneļu uzstādīšanas veicināšanai, elektrisko automobiļu iegādei, studentu elektroenerģijas rēķinu samazināšanai, pielāgojot tarifus parasto māsaimniecību tarifiem).

ATBILŽU piemēri

Effie, 1 balss

“Daudzi (nabadzīgākie) iedzīvotāji jau ir izsmēluši visus taupīšanas pasākumus, ko viņi var atļauties. ES būtu jākoncentrējas uz pašražošanu nabadzīgās un vidēja lieluma māsaimniecībās. Jāievieš stingri norādījumi dalībvalstīm par prioritāti noteikt pašražošanu māsaimniecībās.”

Anthony, 7 balsis

“Energoefektivitāte daļēji ir kopienas un kolektīvas rīcības jautājums, tāpēc centieniem veicināt efektivitāti un modernizāciju būtu jāstimulē kopienas, lai cilvēki varētu sadarboties un pārliedzināt citus savā apkaimē dzīvojošos.”

8. DIMENSIJA. APKURE

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 8.1. Efektīvāk izmantot apkures sistēmas

Temata ANALĪZE

Dalībnieki uzskata, ka ir svarīgi labāk piemērot spēkā esošos noteikumus un sniegt ieteikumus par apkuri. Tas ļautu izvairīties no apkures sistēmu neefektīvas izmantošanas, kas izraisa pārmērīgu patēriņu (piemēram, jau pastāv daudzi tiesību akti, standarti un ieteikumi attiecībā uz apkures sistēmu izmantošanu, kas palīdz izvairīties no pārāk jaudīgu iekārtu izmantošanas, sliktas uzturēšanas vai sliktas sistēmu kontroles). Turklāt šķiet, ka ir jāatjauno zema enerģijas patēriņa apkures sistēmas (piemēram, aerotermālā enerģija, ģeotermālā enerģija, biomasas).

ATBILŽU piemēri

Alin, 3 balsis

“Praksē daudzas apkures un gaisa kondicionēšanas sistēmas tiek nepareizi izmantotas, jo tās ir pārāk lielas, netiek uzturētas vai vadītas. Visbiežāk enerģijas ietaupījumu 10–15 % apmērā panāk bez ieguldījumiem neatkarīgi no izmantotās enerģijas. Lai gan pastāv daudzi instrumenti (tiesību akti, normatīvie akti, norādījumi, ieteikumi, padomi u. c.), tomēr to piemērošana nav sistemātiska. Piemērosim šos noteikumus pareizi.”

Ana Maria, 4 balsis

“Iekārtas ar labāku energoefektivitātes reitingu. Uz atjaunīgajiem energoresursiem balstītas apkures sistēmas: aerotermālā enerģija, ģeotermālā enerģija, biomasas.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 8.2. Ieviest centralizētas apkures risinājumus

Temata ANALĪZE

Dalībnieki dalījās ar viedokli, ka ir svarīgi samazināt enerģijas izmaksas un izdevumus, izveidojot centralizētās apkures sistēmu, kur vien tas iespējams. Tas ļautu apkurināt apkaimi, pilsētu vai plašāku teritoriju (piemēram, izmantojot pazemes caurules ilgtspējīgai apkurei un dzesēšanai vai aizstājot apkures katlus ar efektīviem siltumsūkņiem).

ATBILŽU piemēri

Federico, 9 balsis

“Ieviest centralizētās apkures risinājumus, kur vien tas iespējams.”

Ingrid, 0 balsu

“Tādējādi atteikšanās no fosilā kurināmā nozīmētu pāreju uz siltumsūkņiem, tostarp uz lielākiem radiatoriem, lai samazinātu plūsmas temperatūru un uzlabotu sistēmas vadību. 15 000 kWh dabasgāzes, kas ir cenas ziņā pieejama, var pārvērst 3200 kWh elektroenerģijas.”

9. DIMENSIJA. APGAISMOJUMS

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 9.1. Mainīt apgaismojuma izmantošanas paradumus

Temata ANALĪZE

Dalībnieki dalījās ar ideju uzlabot energoefektivitāti un apgaismojumu sabiedriskajās ēkās un mājokļos. To varētu panākt, mainot veidu, kā tiek uzstādītas un izmantotas lampas un apgaismes sistēmas (piemēram, vispārinot zema enerģijas patēriņa LED vai dabiskās virsgaismas logu izmantošanu). Turklāt, lai taupītu elektroenerģiju, tika ierosināts vairs neizmanto kvēlspuldzes un izslēgt apgaismojumu sabiedriskās vietās naktī.

ATBILŽU piemēri

Ana Maria, 4 balsis

“Ir jāuzlabo ēku energoefektivitāte, apgaismojums: jāizmanto LED spuldzes vai dabiskās virsgaismas logi.”

Haoyue, 0 balsu

“Šobrīd es redzu, ka daudzas spuldzes sabiedriskās vietās nav izslēgtas. Es aicinu ikvienu izslēgt apgaismojumu naktī, lai taupītu elektroenerģiju.”

10. DIMENSIJA. ZAĻĀS ZONAS, KURĀS AR CIENU IZTURAS

PRET APKĀRTĒJO VIDI

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 10.1. Ar cieņu izturēties pret ainavām

1. Ar cieņu izturēties pret ainavām

Temata ANALĪZE

Dalībnieki dalījās ar viedokli, ka ir jāturpina zaļās enerģijas ieviešana. Tomēr tiek norādīts, ka tas jādara tā, lai neietekmētu ainavas (piemēram, paplašinot vēja turbīnu uzstādīšanu).

ATBILŽU piemēri

Stefano, 2 balsis

“Enerģētikas pārkārtošana ir būtiski svarīga cīņā pret klimata pārmaiņām. Tomēr enerģētikas pārkārtošanu nevar uzspiest. Vēja vai fotoelementu paneļu parku klātbūtni ainavā nevar uzspiest, ja iedzīvotāji un pilsētas nav paudušas atbalstu šo infrastruktūru veidošanai. Ir būtiski ievērot Orhūsas konvenciju, kuras līgumslēdzējas puses ir Eiropas valstis un pati Eiropas Savienība.”

Pilsoņu ierosinātais temats Nr. 10.2. Zaļās pilsētas

Temata ANALĪZE

Iedzīvotāju ideja ir veidot pilsētas ar plašākiem apstādījumiem, samazināt temperatūru un tādējādi cīnīties pret globālo sasilšanu (piemēram, dažas pilsētas ir nolēmušas iestādīt daudz koku, kas tām ir ļāvis par dažiem grādiem pazemināt temperatūru karstuma viļņu laikā), kā arī izmantot dažas vietas koku stādīšanai (piemēram, neizmantotus jumtus pilsētās).

ATBILŽU piemēri

Federico, 9 balsis

“Lai samazinātu pilsētu sasilšanu un dzesēšanas iekārtu izmantošanu (jo īpaši vasarā), krasi samazināt betona/asfaltbetona klātbūtni pilsētu ielās un citās vietās, tā vietā stādot zāli un kokus.”

Charline, 0 balsu

“Es vēlos, lai pilsētā būtu vairāk dabas stūrīšu, kur varētu elpot un, piemēram, mazināt piesārņojumu, kā arī lai būtu pieejamas vietas, kur paslēpties no saules.”

5. SECINĀJUMI

Energoefektivitātes jautājumu apspriešana Pilsoņu iesaistes platformā bija svarīgs pagrieziena punkts, kas tiešsaistē **iesaistīja iedzīvotājus daudzvalodu** diskusijā Eiropas līmenī. Kā izklāstīts iepriekš, tā visā apspriešanās periodā no 2024. gada 15. februāra līdz 31. maijam ir ievērojami uzlabojusi izpratni par **kolektīvo redzējumu attiecībā uz energoefektivitātes uzlabošanu** visā ES. Tiešsaistē iesniegto viedokļu apvienošana ar pilsoņu paneļdiskusijas apspriedēm ir bagātinājusi dialogu, nodrošinot, ka galīgo secinājumu veidošanā tika ņemtas vērā dažādas perspektīvas.

Iesaistes procesā atklājās **spēcīga vienotība dalībnieku starpā attiecībā uz vairākām galvenajām dimensijām**: informētība, ēku energorenovācija, satiksme un mobilitāte, atjaunīgā enerģija, atbalsts un subsīdijas, zaļās enerģijas ražošana un uzkrāšana, solidaritāte, apkure, apgaismojums un zaļās zonas. Iedzīvotāji uzsvēra, ka līdztekus **sistēmiskām pārmaiņām** ir vajadzīgi **praktiski, kopienas virzīti risinājumi**. Galvenās izvirzītās tēmas ir nepieciešamība pēc vienkāršotām procedūrām ēku energorenovācijai, lielākas valsts investīcijas atjaunīgo energoresursu jomā un elektriskā transporta infrastruktūras paplašināšana.

Kopumā šī apspriešanās ir ļāvusi ne vien apkopot plašu Eiropas iedzīvotāju ideju un ierosinājumu klāstu, bet arī **uzsvērt nepieciešamību pēc vienotas, uz rīcību vērsta pieejas energoefektivitātes jautājumiem**. Ir skaidrs, ka, lai gan tehnoloģiskie sasniegumi un tiesiskais regulējums dalībniekiem šķiet būtisks, iedzīvotāju iesaistei un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai joprojām ir būtiska nozīme ilgtermiņa ilgtspējas mērķu sasniegšanā.

Ir svarīgi uzsvērt, ka iepriekš minētos rezultātus nevar uzskatīt par reprezentatīviem. Tomēr tie sniedz **jaunas idejas**, no vienas puses, un **vispārēju izpratni par pilsoņu prioritātēm**, no otras puses. Eiropai virzoties uz priekšu energoefektivitātes jomā, šīs atziņas var būt noderīgas, veidojot politiku, kas ir ne tikai efektīva, **bet arī plašas sabiedrības atbalstīta**. Tas nodrošinās, ka pāreja uz energoefektīvāku Eiropu ir gan iekļaujoša, gan ilgtspējīga.